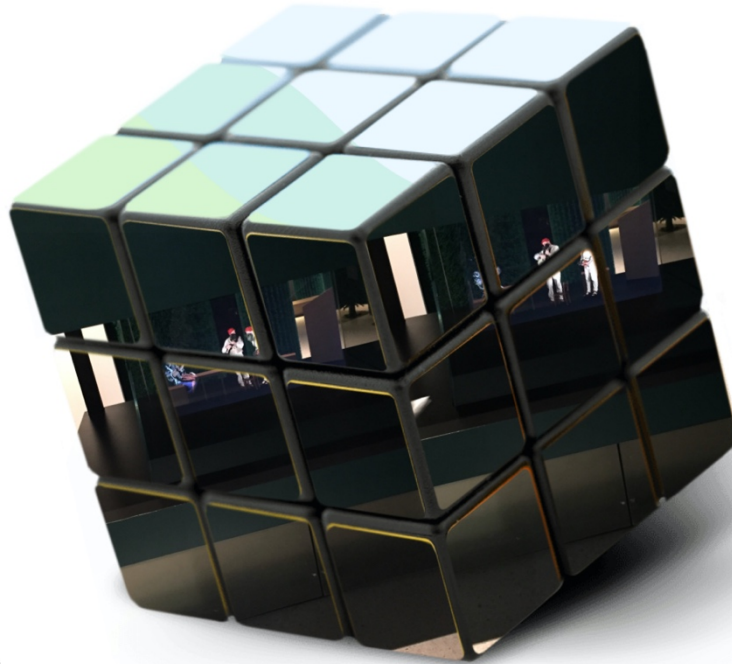

Kultur og Fritid

Medlemsblad for Fritid&Samfund nr. 1. 2020

Coronalsolation

Temaer:

- Coronakrisen og de folkeoplysende aktiviteter
- Tendenser i tiden: Når man vender frivilligheden på hovedet
- Lovtolkning: Udelukkelse af religiøse foreninger
- Idrættens egenverdi

Forord

Hovedartiklen i dette nummer af bladets sætter fokus på, hvordan vores opfattelse af de frivillige foreninger er skiftet igennem de senere år, således at man i stadig højere grad betragter frivilligheden som noget, der skal supplere den offentlige opgaveløsning og bidrage til at skaffe billig arbejdskraft i en presset offentlig økonomi.

Denne udvikling har en række negative konsekvenser bl.a. i forhold til den måde, vores demokrati fungerer på både på nationalt- og lokalt plan.

Artiklens forfatter, Preben Astrup, giver nogle bud på, hvorfor det er nødvendigt at stoppe denne udvikling, og i stedet fremme de frivilliges lyst til at gøre noget i fællesskab.

Der er endvidere et indlæg fra Chris Preuss, om de problemer Dansk Ungdoms Fællesråd konkret oplever med, at kommuner har problemer med at tolke folkeoplysningsloven rigtig, når det drejer sig om de religiøse foreningers aktiviteter.

Thomas Bach fra Dansk Idrætsforbund har skrevet en kommentar til et indlæg i sidste nummer af bladet, hvor udtrykket "idrættens egenværdi" blev diskuteret på baggrund af et interview i den 2Radio med Mogens Kirkeby fra DGI.

Desuden er der en artikel fra Fritid&Samfund om coronakrisen og de folkeoplysende aktiviteter. Herunder de forskellige hjælpeforanstaltninger.

God læselyst.

Redaktionen

INDHOLDSFORTEGNELSE

STEFFEN HARTJE OG FREDERIK HANSEN:	4
CORONAKRISEN OG DE FOLKEOPLYSENDE AKTIVITETER	4
CORONANEDLUKNINGEN FÅR IDRÆTSPASSIVE TIL AT BLIVE AKTIVE	7
PREBEN BECK ASTRUP: NÅR FRIVILLIGHEDEN VENDES PÅ HOVEDET	8
CHRIS PREUSS: KOMMUNER SMÆKKER KASSEN I FOR RELIGIØSE FORENINGER	13
THOMAS BACH:	15
IDRÆTTENS EGENVÆRDI – FØLELSEN AF DET PERFEKTE SMASH	15
ARRANGEMENTER I FRITID&SAMFUND	17
TILSKUDSPULJER/FONDE	18

Tendenser i tiden!

Steffen Hartje og Frederik Hansen:

Coronakrisen og de folkeoplysende aktiviteter

Nedlukningen af store dele af det danske samfund efter den 12. marts 2020 betød, at vi vågnede op til en helt ny hverdag. En hverdag der var præget af isolation i større eller mindre omfang, fordi muligheden for at indgå i sociale fællesskaber blev stærkt begrænset.

Foruden en ændret arbejdssituation blev også fritidslivet ændret til noget, der var meget svært at genkende. Det blev tydeligt for de fleste, at Danmark ikke er det samme, når man ikke mere kan deltage i det frivillige forenings- og kulturliv: Pludselig kunne man ikke spille fodbold, håndbold, tennis, gå til fitness, gymnastik, være spejder, gå i aftenskole, deltage i folkeuniversitetet tilbud, deltage i musikundervisning, spille amatørteater og meget mere.

Rækken af tilbud, der blev lukket ned, var alenlang, og konsekvenserne af denne nedlukning var meget mærkbart. De fleste af os gik fra et have et aktivt fritidsliv til at få en fysisk passiv hverdag, hvor vi havde mistet en væsentlig del af det, som giver vort liv mening og skaber en sammenhængskraft i samfundet. Tænk hvis denne nye hverdag var den fremtidige virkelighed for os? - Det ville næsten ikke være til at bære!

Det var og er derfor en meget væsentlig opgave for Regering og de politiske partier i Folketinget at sikre, at de folkeoplysende aktører, der primært får støtte via folkeoplysningsloven, kommer helskindet igennem den økonomiske krise, der er affødt af nedlukningen af landet. Aflyste aktiviteter og den deraf følgende manglende deltagerbetaling og frygten for at skulle betale en del af det kommunale tilskud tilbage, fordi aktiviteterne ikke bliver gennemført, skabte usikkerhed om, hvordan foreningslivet kunne komme igennem coronanedlukningen.

For at hjælpe de trængte frivillige folkeoplysende foreninger ændrede kulturminister Joy Mogensen i slutningen af marts reglerne for udbetaling af folkeoplysningsmidlerne. Det skete gennem en ny bekendtgørelse (BEK nr. 320 af 30/3/2020), der giver kommunerne hjemmel til at fortsætte med at udbetale de kommunale tilskud til aktivitet, lokaler mv. for både den folkeoplysende voksenundervisning og de frivillige folkeoplysende foreninger. Bekendtgørelsen giver kommunerne mulighed for at fravige alle fastsatte regler om tilskudsforudsætninger, herunder minimumsgrænser for fælles fysisk undervisning i forbindelse med fjernundervisning, regler om debatskabende aktiviteter mv., så kommunerne fortsat kan udbetale de for foreningslivet så afgørende folkeoplysningsmidler på trods af nedlukninger og aflyste aktiviteter.

Gennem bekendtgørelsen får kommunerne konkret mulighed for:

- At fremrykke tilskud til aftenskolerne og derved understøtte deres likviditet
- At se bort fra, at der kun kan udbetales for gennemført undervisning, og at der nu kan udbetales tilskud til lærerløn for undervisningstimer på igangsatte og planlagte kurser, som aflyses på grund af Myndighedernes udmelding vedrørende COVID-19
- Der kan udbetales lokaletilskud til foreninger og aftenskoler, også selvom aktiviteter er aflyst.
- Der kan udbetales tilskud for undervisning, hvor den fysiske undervisning erstattes med fjernundervisningstilbud på igangsatte hold uden hensyntagen til de gældende begrænsninger på fjernundervisningens omfang.

En kommune kan eksempelvis beslutte, at aftenskolerne i den pågældende kommune kan bruge 10%-puljen til at dække deres underskud i stedet for at lave debatskabende aktiviteter m.v.

Hjælpepakker

I forlængelse af den nye bekendtgørelse vedtog folkettingen desuden to økonomiske hjælpepakker direkte rettet mod de folkeoplysende foreninger:

- En pulje til kompensation for den folkeoplysende voksenundervisning (BEK nr. 446 af 17/4/2020), hvor foreninger, der tilbyder folkeoplysende voksenundervisning efter folkeoplysningslovens kap. 4. indtil den 22/6 2020 kan søge kompensation for forventet tabt deltagerbetaling, som knytter sig til alle kurser og aktiviteter under folkeoplysningsloven, i perioden d. 9. marts 2020 – d. 8. juli 2020. Puljen er på 141 mio kr.
- En aftale om et ekstraordinært tilskud på 50 mio kr. til lokale idræts- og spejderforeninger, der er ramt af medlemstilbagegang og aflyste mindre arrangementer med under 350 deltagere. Midlerne fordeles forholdsmæssigt i de tre lokalforeningspuljer, der allerede eksisterer på idræts- og spejderne. DIF og DGI modtager 44 mio kr., der administreres i fællesskab, Dansk Firmaidræt modtager 3,5 og DUF får 2,5 mio kr. øremærket til spejderne.

Desuden kan nogle af de folkeoplysende aktører også få del i nogle af Regeringens øvrige økonomiske hjælpepakker til at begrænse konsekvenserne af Covid-19 udbruddet. Det drejer sig bl.a. om:

- Covid-19: puljen til lønkompensation til fyringstruede privatansatte i virksomheder, selskaber, foreninger, fonde og selvejende institutioner m.fl.
- Covid-19 puljen til kompensation for faste omkostninger. Virksomheder kan få kompensation for nogle af de faste omkostninger, hvis omsætningen er faldet med mere end 35 pct., og de faste omkostninger udgør mere end 12.500 kroner i perioden.

Krisen åbner nye muligheder

Coronakrisen har som andre krisen også nogle positive følgevirkninger, selvom de sommetider kan være svære at få øje på.

En meget positiv effekt har været, at vi har kunne se, at vi i Danmark har stor tillid til hinanden og solidarisk bakker op om de politiske beslutninger for at hjælpe de mest udsatte grupper i samfundet. En tillid der er opbygget gennem mange år, og som det frivillige foreningsliv og aftenskolerne har deres store andel i. Hvis Danmark ikke havde haft et meget velfungerende civilsamfund, hvor en stor del af befolkningen mødes og deltager i forskellige former for aktiviteter på tværs af alder, miljø, uddannelse, økonomi m.m., ville vi ikke have haft den samme tillid til hinanden og til de offentlige institutioner og de politiske beslutningstagere. Coronakrisen viser således meget konkret effekten af de folkeoplysende foreningers arbejde og den store værdi, de har for vort samfund.

Krisen har også den positive effekt, at de mange begrænsninger i vores dagligdag har betydet, at mange afprøver nye former for fritidsaktiviteter, som de ellers ikke ville være gået i gang med: De digitale medier er blevet en naturlig del af vores dagligdag. Der bliver skypet som aldrig før, undervisning foregår gennem forskellige digitale platforme, der bliver spille coronafodbold, man mødes med vennerne udendørs gennem walk and

talk aktiviteter, der bliver sunget i en grad, vi ikke har oplevet i nyere tid, hvor det ellers så ud som om, fællessangen var for nedadgående. Der bliver strikket så meget, at garnbutikkerne har haft svært ved at følge med efterspørgslen, afholdt drive-in arrangementer og meget mere. På trods af den isolation, vi mere eller mindre har levet i, er der opstået nye former for fællesskaber, og mange viser deres altruistiske sindelag ved at hjælpe de sårbare grupper med indkøb m.v.

Den nye visuelle virkelighed via de digitale medier har også vist, at der er muligt at holde effektive møder, uden at vi behøver at være fysisk sammen. Det, at mange har prøvet denne mødeform, kan betyde, at den på sigt kan blive et godt supplement til de traditionelle fysiske møder, eksempelvis når mødedeltagerne bor langt fra hinanden, eller når der ikke er mange punkter på dagordenen. På samme måde er der også sket en større udbredelse af undervisning via nettet gennem forskellige platforme. Mange har fået indblik i denne form for undervisningsformer og svagheder, hvad der kan bidrage til at skabe fornyelse af den folkeoplysende voksenundervisning.

Desuden har den isolation som mange har oplevet, efter COVID-19 ramte landet, givet mulighed for fordybelse i en ellers travl hverdag, og for at gentænke de store linjer i vores tilværelse både i forhold til arbejds- og fritidslivet.

Coronanedlukningen viser således en vej til at ændre vores hverdag og skabe nye fællesskaber og mødeformer gennem udøvelse af nye aktivitetstyper, og i takt med at samfundet nu åbner sig mere igen, vil der derfor være meget at bygge videre på.

Frederik Hansen/formand, Fritid&Samfund
Steffen Hartje/sekretariatsleder, Fritid&Samfund

Undersøgelse

Coronanedlukningen får idrætspassive til at blive aktive

Et nyt notat fra undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner under coronakrisen foretaget af Idrættens Analyseinstitut viser overraskende, at 10% af danskere, der ikke var idrætsaktive før coronalukningen er begyndt at dyrke sport og motion. Gruppen består primært af kvinder (79%) og af personer i 20'erne eller 50'erne. De nye idrætsudøvere er begyndt at gå ture eller løbe, cykle, dyrke yoga og lave styrketræning.

En af forskerne bag undersøgelsen Helene Kirkegaard peger på, at væksten i nye aktive idrætsudøvere sandsynligvis hænger sammen med, at flere danske under coronanedlukningen har fået en mere fleksibel hverdag bl.a gennem hjemmearbejde: "Det passer rigtig godt med resultaterne fra tidligere motionsvaneundersøgelser, hvor de ikke-aktive angiver, at den vigtigste faktor for at komme i gang er, at de kan dyrke sport og motion, når det passer dem.

Undersøgelsen viser desuden, at der generelt har været et fald i danskernes idrætsdeltagelse fra 55% til 39% under nedlukningen. Dette fald er på ingen måde overraskende set i relation til, at idrætsforeninger og fitnesscentre blev lukket fra den ene dag til den anden, og at de fleste danskere har skulle finde ud af andre måder at være aktive på.

Der er også blevet spurgt ind til, hvilke idrætsaktiviteter danskerne har dyrket under coronakrisen sammenlignet med tidligere, og resultatet heraf viser, at der er flere danskere, som er begyndt at vandre eller gå ture under nedlukningen. Andelen, som vandrer eller går, er steget fra 39 til 45% mens der ikke er sket en vækst i andelen af løbere og cykelryttere. De idrætsaktiviteter, der er hårdest ramt, er dem, der er afhængig af faciliteter så som fitness, boldspil, svømning og gymnastik. De har alle haft en tilbagegang under coronalukningen fordi de nødvendige faciliteter ikke har været tilgængelige.

Helene Kirkegaard er overbevist om, at coronalukningen kommer til at betyde noget for den fremtidige idrætsdeltagelse, men det er endnu meget usikkert, hvad de blivende effekter vil blive, og om de er negative eller positive.

Hent undersøgelsen her:

<https://idan.dk/vidensbank/udgivelser/danskernes-motions-og-sportsvaner-under-coronanedlukningen-notat-1-idraetsdeltagelse-og-brug-af-digitale-traeningsmuligheder/d9439429-bc98-4535-bf6b-abb40080c706>

Tendenser i tiden!

Preben Beck Astrup:

Når frivilligheden vendes på hovedet

I forbindelse med Aarhus som europæisk frivillig hovedstad blev jeg spurgt, om jeg havde mod på at skrive en såkaldt Tænkepause-lignede bog om Frivillighed. Spillereglerne for en Tænkepause er, at forskere fra Aarhus Universitet på kun 60 sider formidler deres faglige viden om et bestemt emne. Formidlet på en måde så det også kan forstås af ikke-fagfolk. Min ide med bogen var kort fortalt at give mit bud på, hvad der gør frivilligt arbejde meningsfuldt for den enkelte og værdifuldt for os alle. I et forsøg på at indkredse det, forlod jeg mig mere på filosoffer end på forskere, forstået på den måde, at jeg i højere grad var optaget af det frivillige engagement i det levede liv end i et teknokratisk set up; at henføre det frivillige arbejde som hjemhørende i livsverdenen mere end i systemverdenen og referere mere til mening end egentlig nytte, men ikke desto mindre er de fleste af de mange invitationer bogen har afstedkommet, kommet fra offentlige medarbejdere og institutioner, som har ønsket mit bud på, hvordan de får flere borgere til, ikke bare at engagere sig i den frivillige verden, men sågar få flere frivillige til at bidrage til løsningen af en række meget specifikke opgaver i den offentlige sektor. Opgaver som har spændt lige fra at samle skrald, undgå frafald af universitetsstuderende, sætte ind mod tilvæksten i livsstilssygdomme eller til at modvirke unges fascination af såkaldte radikaliserede og kriminelle miljøer.

Den største udfordring for frivilligheden

Denne tendens til i stadig højere grad at betragte frivilligheden som noget, der skal supplere den offentlige opgaveløsning og ikke mindst skaffe billig arbejdskraft i en presset offentlig økonomi, ser jeg nok som den frivillige verdens største aktuelle udfordring.

Det gør jeg fordi en sådan tanke om nytte, supplement eller billig arbejdskraft viser en grundlæggende mangel på forståelse for den værdi, der ligger i at frivillige fællesskaber binder samfundet sammen, samt sikrer os alle, at vi har opmærksomme politikere og lydhøre bureaukrater. Kun i det omfang frivillige foreninger i alverdens sammenhænge holder øje med, bekymrer sig om, lokker, raser og jubler over det politikkerne vedtager og embedsmændene fører ud i livet, kan vi sikre, at magten konstant formes af dem, der skal magtes. Det er ikke vores allesammens politikere og bureaukrater der skal have ambitioner på de frivilliges verdens vegne; det er den anden vej rundt. Det er de frivillige, der skal have ambitioner på det 'offentliges' vegne, og evner vi ikke at holde fast i dette, så vil vi i stigende omfang opleve, at tilliden til vores utallige demokratiske institutioner fordufter. Tilliden til landets politikere såvel som vores lands politiske institutioner vil svinde ind, deres politiske legitimitet vil sygne hen, og folk vil i stigende omfang begynde at tage vare på sig selv fremfor hinanden og vores fælles anliggender. Eller som det blev sagt forleden - her lidt forkortet og redigeret - af den nytiltrådte formand for Rådet for socialt udsatte Vibe Klarup: 'så er rigtig mange organisationer kommet til at fokusere på, hvordan de skaffer penge via satspuljemidlerne. Puljehejset endte med at skygge for de langsigtede mål, socialpolitikken bør bygge på.' Om end Vibe Klarup fokuserer på socialpolitikken bredt, så tror jeg, man med samme ret kan sige, at puljetænkningens konstante fordringer om entydige målgrupper og dokumenteret effekt, også for mange frivillige organisationer er kommet til at skygge for de værdier og ambitioner det frivillige engagement dybest set bygger og bør bygges på.

De frivillige organisationer kan ikke løse alt

Jeg forstår egentlig godt tendensen til at ville styre den frivillige verden i retning af bestemte samfundsmæssige udfordringer, for dels giver det mening at få den slags tanker, når alverdens økonomer råber i kor, at der bliver stadig færre til at betale for alle de velfærdsgoder, vi har taget for givet i de sidste fem til seks årtier; dels får man vel også det indtryk, at det er forholdsvis enkelt, for når man lytter til landets hundredvis af nationale frivillige organisationer, så findes der stort set ikke det problem, de ikke mener, de kan tage hånd om for en håndfuld millioner. Man skal kort og godt lede længe efter de frivillige sociale- såvel som folkeoplysende landsorganisationer, som ikke i et eller andet omfang kommer denne offentlige ambition om opgaveløsning i møde. Nu slår man dog som bekendt ikke et andet menneske ihjel ved blot at skrive dets nekrolog, der skal mere til; og på samme vis løser en frivillig organisation ikke en specifik og ofte tung samfundsopgave, bare fordi de siger, det er det, de vil. Løsning eller bedring af tunge sociale udfordringer kræver almindeligvis både stor faglig indsigt, substantielle økonomiske ressourcer og årelange indsatser; tre forudsætninger som kun de færreste frivillige foreninger almindeligvis er i besiddelse af. Nok kan vi finde frivillige som løser opgaver, det offentlige tidligere har løst; og nok kan man finde enkelte frivillige, hvis faglighed ud i løsning af bestemte velfærdsopgaver utvivlsomt overstiger den gennemsnitlige faglighed i det offentlige; men når alt kommer til alt, så er de forskere og filosoffer, jeg læner mig op ad i min bog af den klare erfaring og opfattelse, at den frivillige verden ikke har sin værdi i at løse opgaver for eller i den offentlige sektor, men i at bekymre sig om, monitorere og 'auspicere' den offentlige sektors gøren og laden; samt selvfølgelig at skabe meningsfulde og retningsættende fællesskaber.

Selvom flere studier har vist, at antallet af og rummeligheden i civile og frivillige foreninger i et givet samfund mere end noget andet betinger omfanget af de problemer et samfund måtte have; så følger der ikke heraf, at frivillige som sådan løser samfundsopgaver. Des flere mennesker der motioner i den lokale idrætsforeninger, des flere såkaldte livsstilssygdomme kan vi utvivlsomt holde fra døren, men det betyder ikke, i fald man bliver ramt af en livsstilssygdom, at den lokale idrætsforening er en lige så kompetent 'healer' som Universitetshospitalet. På samme vis kan man heller ikke slutte, at fordi frivillige foreninger kan skabe meningsfulde fællesskaber der f.eks. afholder unge mennesker fra at opsøge kriminelle og radikaliserede miljøer, at frivillige foreninger af den grund kan tage samme kompetente hånd om kriminelle og radikaliserede unge, som man kan i offentlige forankrede socialpædagogisk exit programmer.

Meningsfulde fællesskaber

Den frivillige verden har ikke sin værdi i løse velfærdsopgaver. Den frivillige verden kan lave meningsfulde fællesskaber, og de fællesskaber kan offentlige medarbejdere trække på, når de skal løse de opgaver, de er sat i verden for at løse. 'Bør idrætsforeninger ikke i højere grad bidrage til det kriminalpræventive arbejde?' lød spørgsmålet til et seminar i Det Kriminalpræventive Råd. Mit svar var, at hvis man forestillede sig, at man kunne tage en gruppe såkaldt risikotruede unge i fjorten til sekstenårsalderen, og rehabilitere dem gennem en tur i den lokale idrætsforening, så tror jeg risikoen for, at de frivillige løb skrigende og magtesløse væk var større, end chancen for at de unge ville komme rehabiliterede ud i den anden ende. Det betyder ikke, at de unge ikke vil være velkomne i de lokale idrætsforeninger; det vil de i reglen, men jeg er sikker på, at det vil være bedre for de unge såvel som for de frivillige, at de kommer der for at dyrke idræt mere end for at få løst deres problem.

'Så du mener altså ikke, at det frivillige foreningsliv kan bidrage til det kriminalpræventive arbejde?', forsøgte ordstyreren at lægge mig i munden. - Det kan det frivillige foreningsliv godt, men i den forstand, at des flere stærke og rummelige frivillige fællesskaber og levende omklædningsrum, vi har i et boligområde, en bydel eller by, des nemmere bliver det for de professionelle fagfolk at løse de kriminalpræventive udfordringer, som de har de rette faglige og politiske forudsætninger for at tage sig af. Når den lokale betjent eller gadeplansmedarbejder har mulighed for at byde sig til som træner på den lokale klubs fodboldskole, så stiger sandsynligheden for, at de ikke bare er dem, 'der kommer efter én eller ens bror', men nu også kan blive nogle man kan og tør gå til, i fald der er noget, som bekymrer én. På den måde bidrager den frivillige idræt til det kriminalpræventive arbejde; men der er en verden til forskel på direkte at løse velfærdsopgaver og på at sikre, at der er rummelige fællesskaber i alle egne af et land, hvor man på utallige måder forsøger at blive betydningsfulde andre i hinandens liv – som så selvfølgelig medvirker til, at der bliver færre velfærdsudfordringer at løse.

'Den civile verden er fantastisk til med afsæt i sin fortid og tradition, at kaste lys over fremtiden' som Tocqueville engang formulerede det. De frivillige foreninger har magt, fordi folk i fællesskab evner at gøre brug af deres borgerlige rettigheder, tage pligten på sig, og dermed hæve sig over det, den amerikanske samfundsforsker Francis Fukuyama kalder stammelojalitet og familisme. I den forstand bidrager de frivillige foreninger på afgørende vis til at regeringsmagten i det daglige og til stadighed reelt udgår fra de regerede. I de frivillige foreninger mødes folk regelmæssigt om nogle konkrete aktiviteter, og det kommer der forpligtende fællesskaber ud af. Des flere sådanne fællesskaber et samfund har, des bedre er det pågældende samfund til at være samfund i den konkrete forstand, at der vil være større tillid til landets offentlige institutioner, et forholdsvis fredeligt samkvem folk imellem og ganske lidt korrupsion og kriminalitet. 'Man har ikke mange frivillige, fordi man er et rigt og fredeligt samfund, det er den anden vej rundt, man bliver et rigt og fredeligt samfund fordi man har mange frivillige'. Det var den amerikanske samfundsforsker Robert Putnams klare konklusion, efter i to årtier at have fulgt udviklingen i række italienske regioner med henblik på at finde ud af, hvorfor visse italienske regioner fungerer godt, mens andre gør det modsatte. Det, der bedst forudsagde god offentlig ledelse i de tyve regioner, var forekomsten af sangkor, fodboldklubber og frivillige foreninger i almindelighed, og ikke faktorer såsom uddannelse, sundhed, partipolitik, social stabilitet og urbanisering, som mange måske ville have formodet. Des flere civile, der 'holder øje' med et samfunds politikere og embedsfolk og om nødvendigt 'råber vagt i gevær', des bedre fungerer disse samfund i demokratisk og velfærdspolitik henseende.

Nødvendigt at gøre flere ting i fællesskab

Når man siger, 'at tiøren falder sidst på Christiansborg', så er det ikke udtryk for at Folketingets medlemmer eller embedsfolkene er mindre intelligente end folk i almindelighed, men derimod et udtryk for, at man i et repræsentativt demokrati som det danske, kun bevæger sig, hvis man bliver skubbet til udefra. Selvfølgelig kan politikere 'tage fejl' og træffe beslutninger, som befolkningen ikke bryder sig om, men i længden så vil disse beslutninger almindeligvis blive gjort om, hvis ikke resultaterne af den 'trufne beslutning' viser sig bedre end formodet. I et demokrati som det danske er det ikke Folketingets medlemmer der bestemmer; de stemmer blot. De stemmer på vegne af dig og mig. Og i det omfang, vi er tilstrækkelige mange frivillige i forening, der kan blive enige, så stemmer de med meget stor sandsynlighed, som disse mange frivillige i forening gerne vil have det.

Jeg er ikke tvivl om, at stadig flere af de udfordringer, vi står overfor, fordrer, at vi formår at gøre stadig flere ting i fællesskab - og i mange tilfælde i historisk store fællesskaber. Hvis dine udfordringer ikke også anskues som mine udfordringer; eller deres børns problemer ikke også opleves som vores, eller hvis klimaudfordringerne forbliver noget vi tror, folk skal løse som en privat sag, så begynder samfund at falde fra hinanden i den forstand, at de mister evnen til at få det medlemmer til at agere i samlet flok. Så trækker vi ind i os selv og vi bliver mere optagede af, hvem der hører til hvor, end hvordan de 'andre' kan blive en levende del af vores fællesskab - eller omvendt; vi en del af deres. Samfund betyder i etymologisk henseende 'at finde sammen,' så i det omfang, vi begynder at passe hvert vores og gå hver til sit, så går samfund i opløsning; det uanset om det handler om små samfund, store samfund eller verdenssamfundet som sådan.

Tre former for egoisme

Immanuel Kant opererer i sin 'Antropologi' (Hvad er mennesket) med tre former for egoisme; den logiske, den æstetiske og den moralske. Den første er, når vi ikke lader vores domme efterprøve af andre; den anden, når vi stiller os tilfredse med vores egen smag, og den sidste er, når vi fører alle formål tilbage til os selv og ser ikke anden nytte end den, der gavner vores egen lyksalighed. Målet er, ifølge Kant, at vi alle forstår, at pligten som et alment gældende princip, er den øverste bestemmelsesgrund for det at være borger i verden, verdensborger. Målet bør derfor aldrig være min lykke i verden, men vores lykke i verden. Det skal ikke handle om, at mine børn skal have det godt, men om at vores børn skal have det godt. Det handler ikke om, jeg skal have mine synspunkter igennem, men om at vi skal finde ud af det sammen. Netop en sådan forståelse og ikke mindst udfoldelse af pligten og det forpligtende fællesskab, finder i højere grad sted i vores frivillige foreningsliv end noget andet sted i vores samfund. Hvor kedeligt det end måtte lyde, så fordrer gode, rige og fredelige samfund en relativ høj grad af homogenitet og tillid, og som vi også ved fra den samfundsvidenskabelige forskning, så bevirker det, at vi er sammen med folk vi ellers ikke er sammen med, at vores ideer om det rette at gøre, bliver stadig mere sammenfaldende og ikke mindst, at tilliden til folk i almindelighed stiger. Det sidste er vigtigt, for uden en sådan 'tillid til folk i almindelighed', ville forældre ikke turde sende deres børn til idræt og spejder, vi ville være mindre villige til at betale skat, tro på politiet eller andre offentlige embedsfolk, deltage i stævner, donere blod eller give penge til velgørende formål. 'Tillid i almindelighed' skabes bedre end noget andet sted i vores lands mange frivillige foreninger; hvis vi altså sørger for at der også kommer andre end dem vi i øvrigt bor sammen med, går i skole med, arbejder med og som tror på andre guder end vores.

Modspil til staten og magten

Vi skal passe på, at frivillige organisationer og foreninger ikke bare bliver den offentlige forvaltnings forlængede arm, en gren af formynderkabet; og ender med at se det som sin opgave ikke så meget at beskytte og fremme de frivilliges lyst at gøre noget i fællesskab, som i at beskytte staten mod de frivilliges utæmmede og lystfulde fantasier, som ikke direkte retter sig mod en løsning af velfærdsstatens største udfordringer. Aktuelt er vi ved at bevæge os fra, hvad jeg vil kalde et bureaukratiske ideal, om at bureaukraters opgave er at sikre os alle retten, til et mere teknokratiske ideal, hvor bureaukraten i højere grad får til opgave at magte retten, så staten med større succes kan styre og lede den frivillige og civile verden i bestemte retninger. Frivillige organisationer bruger i dag forholdsvis lidt tid på at byde staten og magten op til dans og tage store visionære diskussioner om det, der ligger deres frivillige medlemmer på sinde, og stadig mere tid på at byde ind på løsning af specifikke

velfærdsudfordringer. Det offentlige er stadig mere optaget af, at den frivillige verden performer godt, end at den har det godt; og vores landspolitikere skrider efterhånden i kor, at de selvfølgelig kun vil støtte det, der virker. Det er på den måde, man får vendt frivilligheden på hovedet, for den frivillige verden performer først i det øjeblik, den har det godt. Eller, som jeg plejer at sige, så forholder det sig som regel sådan, i hvert tilfælde hvad angår min egen boldgade, at des mere vi flytter fokus fra livsbetingelserne for de udsatte børn og unge, til betingelser for at rekruttere og fastholde frivillige ledere og trænere, des større social rummelighed bliver der i de frivillige folkeoplysende foreninger!

For et par årtier siden forsøgte den tidligere premierminister David Cameron gennem det ualmindelig ambitiøse 'Big society' at bilde den engelske befolkning ind, at hvad der udad kunne spares på offentligt velfærd, kunne indad vindes gennem en langt større mobilisering af frivillige og civile kræfters engagement. Et initiativ som også har inspireret mange af vores landspolitikere. En tidligere socialminister gik dog for nogle år siden så vidt som til at sige, at det var hendes eksplicitte ambition 'at civile skulle løfte flere opgaver i den offentlige sektor.' Sådanne ambitioner minder mig om det berømte reklameslogan på indkøbscenteret i Nobelprismodtageren Jose Saramagos roman Hulen, hvor der stod at læse, at "vi ville sælge dem alt hvad de havde brug for, hvis ikke vi foretrak, at de havde brug for alt hvad vi har at sælge dem"; hvilket vel i den aktuelle politiske modus ville komme til lyde noget i retning af at 'vi ville støtte vores samfunds frivillige i at gøre, hvad de måtte lyste, hvis ikke det var fordi, vi foretrak at støtte dem i, hvad vi har af ønsker og behov.'

Preben Beck Astrup er konsulent i Dansk Idrætsforbund og Ekstern lektor på Aarhus Universitet

Lovtolkninger

Chris Preuss:

Kommuner smækker kassen i for religiøse foreninger

I Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) repræsenterer vi de frivillige, landsdækkende børne- og ungeorganisationer. Blandt de 79 medlemsorganisationer findes spejderne, de politiske ungdomsorganisationer, elev- og studenterbevægelsen og mange andre. Men faktisk udgøres en relativt stor del af vores medlemsorganisationer også af religiøse børne- og ungeforeninger. Det er foreninger som Kristeligt Forbund for Studerende, der besøger studiesteder og taler om tro med unge. Eller som Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler, der ønsker at inspirere til, at børn i Danmark skal høre om gud. Mange af vores kirkelige medlemsorganisationer søger folkeoplysningstilskud til deres aktiviteter for børn og unge. Aktiviteter som sommerlejre eller fritidsklubber, hvor leg, sport og hygge udgør størstedelen af aktiviteten – men hvor der også er plads til bibellæsning.

Desværre har vi gennem mange år oplevet, at de kirkelige medlemsorganisationer bliver afvist, når de søger om folkeoplysningsmidler i kommunerne.

Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler i Thisted mistede i 2019 deres tilskud til den årlige sommerlejr på baggrund af, at de om aktiviteten havde skrevet, at ”vi skal høre om Jesus, der er vores bedste ven. Medbring bibel hvis du har sådan en”.

Kommunen valgte at fjerne støtten for hele arrangementet, på trods af, at bibellæsning kun er én af mange aktiviteter på turen. I programmet står der, at de på turen foruden bibellæsning skal synge, lege, på løb, spille bold, hygge, have god mad, spise slik, underholdning, kreative ting, spille spil og have det rart med hinanden.

Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler i Aalborg afholder ligeledes hvert år en sommerlejr. På lejren er der aktiviteter som leg, sport, kreative værksteder, bibelfortælling, blåftener, terrænløb, vandkamp og meget mere.

Deltagerbetalingen er 500 kr. pr. barn og 400 kr. for efterfølgende søskende. Selvom de er opmærksomme på, at indkøb til såvel aktiviteter som mad foretages på tilbud, er det svært at få regnskabet til at balancere. De kan ikke sætte deltagerbetalingen op, da det vil betyde færre deltagere. De har hvert år flere børn med, hvor forældrene ikke er i stand til at betale for lejren. I disse tilfælde vælger de fra lejrens side at give et nedslag i prisen, så de børn også kan være med. For mange af børnene er lejren den eneste større oplevelse, de har i ferien.

For at få økonomien til at hænge sammen, har foreningen søgt folkeoplysningstilskud ved kommunen. Dette har de fået afslag på med argumentet om, at der kun gives tilskud til sportslige og folkeoplysende foreninger, og at forkyndende foreninger ikke hører ind under den betegnelse.

Baptisternes Børne- og Ungdomsforbund i Brovst fik også sidste år afslag på deres ansøgning om folkeoplysningsmidler på baggrund af, at de er en religiøs forening.

Forkert sagsbehandling

Når vi i DUF bliver gjort opmærksomme på, at kirkelige foreninger har fået afvist deres ansøgning om folkeoplysningstilskud, så kontakter vi kommunerne og gør dem opmærksomme på, at kommunen konkret i sin sagsbehandling skal dokumentere, at den aktivitet, der søges støtte til, er en egentlig kirkelig handling, hvis der skal gives afslag på at støtte denne.

Denne forståelse af folkeoplysningsbekendtgørelsens § 9, stk. 2, er også lagt til grund af Kulturministeriet. Egentlige kirkelige handlinger omfatter for eksempel gudstjeneste, dåb, konfirmation eller konfirmationsforberedelse.

Kommunen skal derfor undersøge, om de aktiviteter, der søges støtte til, er støtteberettigede. I disse støtteberettigede aktiviteter skal der ske fradrag for delaktiviteter, som indebærer egentlig gudsdyrkelse, det vil sige egentlige kirkelige handlinger.

I 2014 fik DUF nemlig udarbejdet et advokatnotat af advokatfirmaet Horten, som lavede en juridisk vurdering af religiøse foreningers rettigheder på folkeoplysningsområde (<https://duf.dk/artikel/advokatnotat-om-tilskud-til-religioese-foreninger/>)

Når vi kontakter kommunen og gør dem opmærksomme på, at kirkelige foreninger skal sidestilles med andre folkeoplysende foreninger, resulterer det ofte i, at sagen omstødes. Og det er vi naturligvis glade for. Men udfordringen er, at der sidder en masse foreninger, som ikke har overskuddet eller ressourcerne til at tage den kamp med kommunen. Og derfor er der mange kirkelige foreninger, som slet ikke søger om folkeoplysningstilskud.

Det synes vi er rigtig ærgerligt. For de kirkelige børne- og ungeorganisationer laver et rigtig godt stykke frivilligt arbejde. I hele Danmark danner de rammen for, at børn og unge kan få et frirum for dagligdagens bekymringer. De har rigtig godt fat i nogle af de mest udsatte børn i Danmark, og de bidrager positivt til deres lokalområde.

Chris Preuss er formand for Dansk Ungdoms Fællesråd

Kommentar

Thomas Bach:

Idrættens egenværdi – følelsen af det perfekte smash

I sidste udgave af Fritid & Samfunds medlemsblad og med reference til en podcast på den2radio.dk blev udtrykket "idrættens egenværdi" diskuteret. Det kan siges kort: Idrættens egenværdi og folkeoplysning hænger uløseligt sammen. DIF er en idrætsorganisation. Vores 62 forbund og mere end 90 idrætter er fundamentet, MEN drivkraften vil altid være det frivillige engagement og foreningsfællesskaberne. Det er faktisk hele eksistensberettigelsen.

Hvis idrættens egenværdi forstås som en badmintonketsjer, en fjerbold og et sæt regler, så er idrættens egenværdi selvklart meningsløs. Idrætten bygger på fællesskaber og frivillige. Endda kernefrivillige, der aldrig svinger badmintonketsjeren eller sparker til en fodbold. Uden foreninger og frivillige – ingen idræt.

Idrætten er mangfoldig, og det samme er årsagerne til, at mennesker deltager. At børn og unge går til idræt, skyldes idrætsglæde, ønsket om at dygtiggøre sig og fællesskabet med holdkammeraterne. I "Bevæg dig for livet" forsøger vi at åbne foreningslivet op for flere voksne motionister, hvor argumenter om sundhed i første omgang fylder. Dem vil vi også skabe plads til. Også selvom det måske skubber til lokale fællesskaber. For foreningsidrætten har mange afledte effekter som sundhed, integration, demokratisk dannelse, bekæmpelse af ensomhed og meget andet. Effekter som vi er bevidste om, og som DIF-idrætten arbejder fokuseret for igennem konkrete tiltag og rekruttering af frivillige med interesse for det.

Forudsætningen for at lykkes med det arbejde og opnå de positive effekter er idrættens stærke fællesskaber, der drives af frivillige, som brænder for idræt og fællesskaber. For DIF er idrættens egen værdi et fundamentalt fokus på, at deltagelse i idræt og foreningsliv baserer sig på glæde, entusiasme og frivillighed. DIF-idrættens over 90 idrætter har egne værdier og karakteristika, som vi mødes om og elsker. Vi dyrker idræt sammen, fordi vi elsker kajakroning, karate, volleyball eller noget helt fjerde. Vi elsker vores idræt, og vi elsker at dyrke idræt sammen. Idrættens mange formål og effekter må aldrig skygge for glæden ved at dyrke idræt i fællesskab. Den dag samfundets forventninger til foreninger og frivillige primært fokuserer på idrættens samfundsmæssige gevinster, så mister vi drivkraften i idrætten og i sidste ende også de mange gevinster.

Vi skal ikke være blinde for, at folkeoplysningen anno 2020 og den store økonomiske støtte til foreningslivet har flere formål og begrundelser end datidens behov for folkelig oplysning. Derfor er det også en balancegang, at foreningsidrættens mange effekter på sin vis bedst opnås, hvis vi og samfundet primært fokuserer på at støtte frivilligt engagement og lokale fællesskaber, som børn, unge og voksne ønsker at deltage i. For

idrætsforeningerne er verdensmestre i at skabe idrætsglæde og derigennem skabe sunde fællesskaber.

Derfor tror og håber jeg, at skelnen mellem idrættens egenværdi og foreningsliv nærmere er semantik.

Thomas Bach er næstformand i Danmarks Idrætsforbund.

Arrangementer i Fritid&Samfund

Generalforsamling:

Generalforsamlingen 2020 er blevet udskudt til senere på året.

Yderligere oplysninger kommer senere.

Kurser:

Hvordan kan arbejdet i folkeoplysningsudvalget (§35.2 udvalget) gøres mere effektivt og give udvalget større gennemslagskraft?

Er planlagt til at blive afviklet i efteråret 2020

Workshop i tolkning af folkeoplysningsloven.

Er planlagt til at blive afviklet i efteråret 2020.

Workshoppen kan også gennemføres ude i mellemskommunerne. Kontakt sekretariatet for yderligere oplysninger.

Debatmøde:

Skal folkeoplysningsloven ændres?

Med fokus på evalueringen af de ændringer af folkeoplysningsloven, der blev vedtaget i 2016.

Dette debatmøde, der bliver arrangeret i et samarbejde med Fritidssamrådet, skulle være afviklet i foråret 2020 men er blevet udskudt på grund af coronakrisen.

Vi håber at kunne gennemføre det senere i 2020.

Tilskudspuljer/Fonde

Ny pulje giver tilskud til kultur-, idræts- og foreningsaktiviteter for sårbare og udsatte ældre:

Der er nu åbent for ansøgninger til "Pulje til kultur- idræts- og foreningsaktiviteter til sårbare, udsatte og ældre under coronakrisen". Puljen udmønter dele af politiske aftaler på henholdsvis social- og indenrigsministerens og sundheds- og ældreministerens område.

Formålet med puljen er at mindske ensomhed og mistrivsel blandt sårbare, udsatte og ældre borgere under coronakrisen. Puljen giver tilskud til projekter, der gennem kultur-, idræts- og foreningsaktiviteter forøger livskvaliteten og skaber fællesskab og sammenhold for sårbare, udsatte og ældre, og som dermed bidrager til at hjælpe de mest sårbare samfundsgrupper igennem krisen. Puljen er på i alt på 19,4 millioner kroner.

Hvem kan søge?

Det er kulturinstitutioner, højskoler, aftenskoler, foreninger og organisationer, som indgår i et samarbejde med sociale aktører og institutioner med erfaring på området, der kan søge puljen.

Tilskud til både større og mindre projekter Ansøgere kan både søge tilskud til mindre projekter, hvor der er løbende ansøgningsfrist og til større projekter, hvor der er ansøgningsfrist den 8. juni og igen den 1. september 2020.

Søg tilskud til mindre projekter, løbende ansøgningsfrist

Ansøgere kan søge tilskud på 10.000-50.000 kroner til mindre projekter. For disse projekter er ansøgningsfristen løbende, indtil der ikke er flere midler i puljen - dog senest den 1. oktober 2020. Der er i alt afsat 5 millioner kroner af den samlede pulje til projekttilskud på 10.000 - 50.000 kroner. Ansøgningerne vil blive behandlet løbende, så der hurtigt kan igangsættes projektaktiviteter til gavn for sårbare, udsatte og ældre borgere.

[Læs mere om tilskud til mindre projekter og søg puljen](#)

Søg tilskud til større projekter, ansøgningsfrist den 8. juni og 1. september 2020

Ansøgere kan søge tilskud på 51.000 til 2.000.000 kroner til større projekter, der kommer et større antal borgere til gode. Der er afsat 14,4 millioner kroner af den samlede pulje til større projekter. For disse projekter er der ansøgningsfrist den 8. juni 2020 og den 1. september 2020.

[Læs mere om tilskud til større projekter og søg puljen](#)

Yderligere oplysninger: Kulturministeriets Corona-hotline: 33 74 50 00, corona@slks.dk

Lilkeborgfonden

Lilkeborgfonden afsætter ekstraordinær pulje på otte mio. kr. til Corona-relaterede projekter De udsatte grupper, som Lilkeborgfonden er etableret for at hjælpe, bliver ekstraordinært påvirket af Corona-krisen. Derfor afsætter fonden nu en pulje på otte mio. kroner til projekter målrettet udsatte børn og unge og udsatte mødre med mindre børn. Organisationer, der udfører almenyttigt og kulturelt arbejde i Roskilde, som er Lilkeborgfondens tredje uddelingsområde, kan desuden søge om støtte, hvis de er ramt økonomisk som en konsekvens af Corona-krisen. Fondens bestyrelse konstaterer, at de udsatte grupper er under et særligt pres, og at en i forvejen vanskelig situation i mange tilfælde forværres på grund af krisen. Organisationer, som i det daglige arbejder med de udsatte, fortæller om, at svære forhold kan blive endnu mere akutte, når de almindelige kanaler for hjælp og ekstra ressourcer tørrer ud eller bliver sværere tilgængelige. "Hvis du i forvejen er udsat og sårbar, for eksempel på grund af sociale, psykiske, helbreds-mæssige problemer eller en kombination af disse, så vil den usikkerhed, som krisen medfører, ramme dig endnu hårdere.

Vi kan se, at de organisationer, der arbejder for de her målgrupper, har begrænsede muligheder for at hjælpe, og derfor har vi besluttet os for at bidrage," siger Lilkeborgfondens bestyrelsesformand, Martin Høyer-Hansen. Puljen kan både søges til projekter med særlige aktiviteter, der vedrører krisen og dens konsekvenser, og direkte som driftsstøtte til organisationer, der er pressede på grund af krisen. Man kan søge om beløb fra 50.000 kr. – 500.000 kr., og Lilkeborgfonden har, i lyset af krisens akutte karakter, sat 4. maj som deadline for ansøgninger. "De organisationer, vi samarbejder med, fortæller samstemmende, at målgrupperne er hårdt ramt og blandt andet lider under bekymringer og angst på grund af krisen. Vi vil gøre vores for at medvirke til, at organisationerne kommer igennem krisen og sikre, de har mulighed for at hjælpe, for der er brug for en ekstraordinær indsats nu og her. Det er baggrunden for den valgte fremgangsmåde," siger Martin Høyer-Hansen. Information om den ekstraordinære pulje vil blive delt med relevante organisationer og paraplyorganisationer med henblik på at sikre, at så mange organisationer som muligt kan søge indenfor ansøgningsfristen.

Ansøgning foregår via Lilkeborgfondens hjemmeside: www.lilkeborgfonden.dk.

Kultur&Fritid

Kultur & fritid/Tidsskriftet Folkeoplysning udgives af
Landsforeningen Fritid & Samfund, Jagtvej 12, Skåde, 8270 Højbjerg

Redaktion Steffen Hartje (ansv.)
Fritid & Samfunds holdning udtrykkes i lederen. Øvrige artikler og
indlæg udtrykker ikke nødvendigvis Fritid & Samfunds synspunkter.
ISSN 1903-7317

Fritid&Samfunds bestyrelse

Formand: Frederik Hansen
Kai Middleton Raun (næstformand)
Kurt Smidt
Søren Gøtzsche
Vivian Glasdam Sørensen
Jan Steffensen

Sekretariatsleder: Steffen Hartje

Medlemsbladene kan hentes fra vores website af vores medlemmer!
www.fritid-samfund.dk